

SELETUSKIRI
regionaalministri 22. veebruar 2024. a määruse nr 15 „Perioodi 2023–2027
kvaliteedikava arendamise toetus“ muutmise eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 7 lõike 2, § 12 lõike 3 ja § 24 lõike 1 alusel.

Eelnõuga muudetakse regionaalministri 22. veebruari 2024. a määrust nr 15 „Perioodi 2023–2027 kvaliteedikava arendamise toetus“ (edaspidi *määrus*). Perioodi 2023–2027 kvaliteedikava arendamise toetust (edaspidi *toetus*) võib taotleda Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (edaspidi *ELÜPS*) § 93 alusel tunnustatud riikliku kvaliteedikava (edaspidi *kvaliteedikava*) arendamiseks, mis vastab komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 2022/126¹ artiklis 47 sätestatud nõuetele.

Toetatakse riiklikult tunnustatud kvaliteedikavasid, et innustada kvaliteedikava rakendavat tootjarühma kvaliteedikavast info jagamisele ja uute liikmete värbamisele. Toetuse andmise eesmärk on kvaliteedikavade arendamistegevuste kaudu suurendada kvaliteedikavade turujõudu ja seeläbi tugevdada põllumajandustootjate positsiooni tarneahelas. Vastavalt riiklikule regulatsioonile, loetakse kvaliteedikava rakendavaks tootjarühmaks aktiivseid põllumajandustootjaid ühendav tulundusühistu, mittetulundusühing või seltsing, kes töötab kvaliteedikava välja ja tegeleb selle rakendamisega. Toetuse sihtgrupiks on kvaliteedikavasid rakendavad tootjarühmad. Toetust antakse taotleja poolt koostatud tegevuskavale, mis on kooskõlas toetuse andmise eesmärgiga. Hetkel on Eestis kaks riiklikult tunnustatud kvaliteedikava: „Rohumaaveise liha tootmine“ ning „Biosfääri programmiala rohumaaveis ja -lammas“. Toetust antakse kvaliteedikava arendamiskuludeks (sh koostöökuludeks) ja kontrollikuludeks.

Eelnõuga muudetakse § 3 lõike 1 punktides 1–6 nimetatud toetatavate tegevuste puhul toetuse andmise vormi, kuna toetuse rakendamise käigus on ilmnunud, et lihtsustatud kulumeetodi alusel rakendatavate ühikuhindade väljatöötamisel aluseks võetud kontrollandmed vajavad täiendavat analüüsimist. Seni kasutati nimetatud tegevuste maksumuste hüvitamiseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115² artikli 83 lõike 1 punkti b alusel ühikuhindasid, edaspidi antakse toetust Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115, artikli 83 lõike 1 punkti a kohaselt tegelikult tekkinud abikõlblike kulude hüvitamise vormis. Lihtsustatud kulumeetodite rakendamist jätkatakse kvaliteedikava arendamise tegevuskava haldamise ja projektijuhtimisega seotud kulude hüvitamisel ühtse määra alusel ning põllumajandustootjast kvaliteedikavas osaleja regulaarse kvaliteedikava nõuetele vastavuse kontrolli tegemise kulude puhul rakendatakse jätkuvalt ühikuhinda.

¹ Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2022/126, 7. detsember 2021, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2115 täiendavate nõuetega teatavatele sekkumisviisidele, mille liikmesriigid määravad kindlaks kõnealuse määruse kohastes ajavahemikuks 2023–2027 ette nähtud ÜPP strateegiakavades, ning eeskirjadega, milles käsitletakse maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise (HPK) 1. standardi kohast suhtarvu

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/2115, 2. detsember 2021, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013

Täiendava muudatusena tõstetakse taotluste hindamisel taotluse rahuldamiseks vajalike hindepunktide summa miinimumnõuet. Edaspidi peab taotlus saama miinimumnõuetele vastamiseks vähemalt 50% maksimaalsetest hindepunktide summast. Sellega tagatakse, et heakskiidu saavad vaid sellised taotlused, mis on piisavalt kõrge kvaliteediga, et tagada toetuse eesmärkide saavutamine.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi põllumajanduspoliitika osakonna nõunik Sven Valliste (5692 4461, sven.valliste@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Jaana Lepik (5669 1973, jaana.lepik@agri.ee). Keeleliselt toimetas eelnõu Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu punktiga 1 muudetakse paragrahv 5 lõike 1 punkti 1 sõnastust põhjusel, et senine nõue teavitada Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametit (edaspidi *PRIA*) elektrooniliselt ettevõtja juhendamise koha ja aja kohta samamoodi nagu infopäeva ja muude tegevuste puhul, vähemalt kümme tööpäeva enne tegevuse toimumist, oli taotleja jaoks liialt koormav. Lisaks on *PRIA*-l võimalik juhendamise nõuetele vastavust kontrollida maksetaotluse etapis esitatud dokumentide alusel, mistõttu ei ole eelnev teavitamiskohustus vajalik. Seetõttu jäetigi välja kohustus *PRIA*-t eelnevalt ettevõtja juhendamisest teavitada.

Eelnõu punktis 2 sõnastatud muudatusega täpsustatakse, et täienduskoolitus peab vastama täiskasvanute koolituse seadusele ning seda võib läbi viia üksnes täienduskoolitusasutus, mis vastab nimetatud seaduse §-s 3 sätestatud nõuetele. Selline täpsustus tagab, et koolituse kvaliteet ja koolitajate pädevus vastavad riiklikult kehtestatud standarditele, suurendades usaldusväärsust ning läbipaistvust toetuse kasutamisel.

Eelnõu punktiga 3 tunnistatakse kehtetuks § 5 lõike 1 punkt 8 põhjusel, et osaliselt või täielikult veebikeskkonnas toimuva tegevuse puhul ei piisa üksnes elektrooniliselt registreeritud osalejate nimekirjast, vaid täiendavalt on vaja ka tõendada, et veebikeskkonnas osales nõutud arv nõuetele vastavaid osalejaid. Vastav nõue on sisse viidud määruse § 14 lõike 2¹ punkti 4.

Eelnõu punktiga 4 täpsustatakse § 5 lõike 1 punkti 10 sõnastust, et selle mõte oleks üheselt mõisteta. Paragrahvi 5 lõike 1 punktis 10 asendatakse sõna „inimest“ tekstiosaga „lõikes 2 sätestatud nõuetele vastavat osalejat“, mis tähendab, et konverentsist peab osalejate nimekirja alusel osa võtma vähemalt 30 osalejat, kes on põllumajandustoodete tootmise või töötlemisega tegelevad füüsilisest isikust ettevõtjad, tema töötajad või põllumajandustoodete tootmise või töötlemisega tegeleva eraõigusliku juriidilise isiku osanikud, aktsionärid, liikmed, juhtorgani liikmed või tema töötajad. Kui see nõue on täidetud, võivad üritusel osaleda ka teised sihtgrupid, sealhulgas noored, konsulendid ja rahvusvahelised osalejad. Selline lahendus võimaldab säilitada fookuse toetuse eesmärgi täitmisel ning samal ajal soodustab laiemat sihtrühmade kaasamist.

Muudatus on vajalik, et toetuse taotlejatele oleks üheselt selge, millised isikud lähevad tegevuses osalejatena arvesse. Näiteks eraõiguslikku juriidilist isikut saavad esindada vaid ettevõtja töötajad, kes on registreeritud töötajate registris, osanikud, liikmed, juhtorgani liikmed, aktsionärid, see tähendab ainult need, kes vastavad määruse nõuetele.

Eelnõu punktiga 5 kehtestatakse määruse § 6 uues sõnastuses. Muutmine on tingitud toetuse andmise vormi üleminekust lihtsustatud kulumeetodilt tegelike kulude hüvitamisele, kuna lihtsustatud kulumeetodi alusel rakendatavate ühikuhindade võrdlevad kontrollandmed olid ebapiisavad.

Määruse §-s 6 täpsustatakse nõuded toetuse määra, suuruse ja vormi kohta. Toetust makstakse tegelikult tekkinud ja välja makstud abikõlblike kulude, ühtse määra ning ühikuhinna alusel kulude hüvitamise vormis. Taotleja esitab toetuse taotlemiseks tegevuskava, milles kombineerib erinevaid toetavaid arendamistegevusi, mis aitavad saavutada kavandatud eesmärgi.

Määruse § 6 lõikes 1 sätestatakse toetuse maksimaalne määr. Toetuse määraks võib olla kuni 100% abikõlblikest kuludest, mis tähendab, et taotlejalt ei eeldata omafinantseeringu olemasolu.

Määruse § 6 lõikes 2 sätestatud ettevõtja juhendamise tasu hüvitatakse kulusid tõendavate dokumentide alusel, kuid arvestusega mitte rohkem kui 58 eurot juhendamisele kulunud tunni kohta. Tasu juhendamise või nõustamise eest arvestatakse vastavalt tegelikult osutatud teenuse kestusele tundides. See piirmäär tugineb määruses „Perioodi 2023–2027 nõuandeteenuse osutamise toetus“ sätestatud maksimaalsele abikõlblikule kulule – 53 eurot ühe nõuandeteenuse tunni kohta. Tunnihind on korrigeeritud vastavalt tarbijahinnaindeksi 9% kasvule, mis on toimunud 2023. aasta I kvartalist kuni 2025. aasta I kvartalini, lähtudes Statistikaameti andmetest. Juhendamise tunnihind sisaldab ka juhendamise ettevalmistamiseks kulunud aega.

Kulupiirang on põhjendatud, kuna toetatava juhendamise sisu ja eesmärk on võrreldav nimetatud määruses sätestatud juhendamis- ja nõuandetegevusega: mõlemal juhul on tegemist sisulise nõustamisega, mida osutavad vastava valdkonna teadmiste ja kogemustega spetsialistid. Eestis toimub nõuandetegevus peamiselt põllumajanduse ja toidutootmise valdkonnas, kuid erinevalt teistest elualadest (nt meditsiin, õigus, haridus, majandus), kus nõustamisteenuste hinnatase on kõrgem ja turuinfo kergemini kättesaadav, puuduvad põllu- ja maamajanduse valdkonnas piisavad andmed teenusepakujate arvu ja hindade kohta. Seetõttu on põhjendatud kasutada avaliku sektori varasemates meetmetes rakendatud maksimaalseid tunnihindu võrdlusalusena, et tagada kulude proportsionaalsus ning vahendite mõistlik kasutamine.

Määruse § 6 lõike 3 kohaselt jätkatakse põllumajandustootjast kvaliteedikavas osaleja regulaarse kvaliteedikava nõuetele vastavuse kontrolli tegemisega kaasnevate kulude hüvitamist lihtsustatud kulumeetodi alusel. Vastavuse kontrolli ühikuhinnaks on määratud 518 eurot osaleja kohta aastas.

Määruse § 6 lõikes 4 sätestatakse auto kasutamisega seotud kulude hüvitamine toetuse raames. Lõike kohaselt võib toetust anda auto kasutamisel toetatavate tegevuste elluviimiseks kuni 0,50 eurot ühe sõidetud kilomeetri kohta, kuid mitte rohkem kui 550 eurot toetuse saaja kohta ühes kalendrikuus.

Toetuse maksimaalse piirmäära kehtestamisel on võrdlusandmetena kasutatud Vabariigi Valitsuse 14. juuli 2006. a määrust nr 164 „Teenistus-, töö- või ametiülesannete täitmisel isikliku sõiduauto kasutamise kohta arvestuse pidamise ja hüvitise maksmise kord” ning tulumaksuseaduse § 13 lõike 3 punkti 2.

Autona käsitatakse autot liiklusseaduse § 2 punkti 3 tähenduses, milleks on sõitjate või veose veoks või sõidukite haakes vedamiseks või eritööde tegemiseks ettenähtud vähemalt neljarattaline mootorsõiduk, mille valmistajakiirus ületab 25 kilomeetrit tunnis. Autoks loetakse ka elektrikontaktliiniga ühendatud mitterööbassõidukit. Autoks ei loeta mopeedi, mootorratast, traktorit ega liikurmasinat. Sama toetuse piirmäär kehtib nii toetuse saajale ehk juriidilisele isikule kuuluva auto, kui ka teenuse osutamisel kasutatud isikliku sõiduauto kasutamise puhul.

Määruse § 6 lõikes 5 kehtestatud projekti juhtimise ja haldamisega seotud kulude puhul kasutatav ühtne määr on kindlaks määratud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 artikli 83 lõike 2 punktile c ja see on kooskõlas kohaldamisnormidega vastava ühtse määra alusel rahastamise kohta, mida kohaldatakse liidu poliitikas sarnast liiki tegevuste suhtes. Säte, et tegevuskava elluviimisega seotud haldamis- ja projektijuhtimiskulud võivad moodustada kokku seitse protsenti § 3 lõike 1 punktides 1–7 nimetatud toetatavate tegevuste abikõlblike kulude maksumusest, kehtestatakse Euroopa Komisjoni määruse EL määruse (EL) 2021/1060 art 54 taande a³ alusel. Nimetatud kulusid võib käsitada ka kaudsete kuludena, sest need ei ole seotud konkreetsete kuluridadega, vaid toetavad projekti elluviimist üldiselt ehk on olemuselt koostööga kaasnevad kulud. Kaudsete kulude määramine ühtse protsendimäärana aitab lihtsustada aruandlust ja vähendada halduskoormust.

Määruse § 6 lõikes 6 sätestatakse toetuse maksimaalne suurus. Toetust antakse kvaliteedikavale koostöökulude, kontrollikulude ning rakendatud tegevuste kulude katmiseks maksimaalselt 100 000 eurot ühel kalendriaastal elluviidud tegevuste eest. Tegelik toetuseks määratud summa kujuneb tegevuste alusel, mis on taotluses tegevuskavaga üheks aastaks ette nähtud. Kui taotlejal on koostatud mitmeaastane tegevuskava, võib ta selle rakendamise ajal tulla uue tegevuskava alusel toetust taotlema, aga toetuse maksimaalne suurus kvaliteedikava kohta on ka sellel juhul kuni 100 000 eurot ühel kalendriaastal ellu viidud tegevuste eest kokku.

Määruse § 6 lõikes 7 tuuakse välja, et toetust antakse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 artikli 83 lõike 1 punktide a, b ja d ning sama artikli lõike 2 punktide a ja c alusel. See tähendab, et toetuse maksmisel kasutatakse kolme erinevat kulude hüvitamise viisi: tegelikult tekkinud rahastamiskõlblike kulude hüvitamine, ühikuhindade ning ühtsete määrade rakendamine. Viidatud määrus sätestab ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade toetamise reeglid ning kehtestab alused erinevate kulumeetodite rakendamiseks.

Eelnõu punktiga 6 lisatakse määrusesse § 6¹, milles sätestatakse abikõlblikud kulud.

Määruse § 6¹ lõikes 1 sätestatakse, et abikõlblikud kulud on need, mis on vajalikud tegevuste elluviimiseks vastavalt lõigetes 2–6 toodud määratlusele. Määruse § 3 lõike 1 punktis 7 on sätestatud toetatava tegevusena põllumajandustootjast kvaliteedikavas osaleja regulaarne kvaliteedikava nõuetele vastavuse kontrollimine, mille puhul kasutatakse ühikuhinda, mis on sätestatud määruse § 6 lõikes 3. Määruse § 3 lõike 1 punktis 8 on sätestatud, et toetatav tegevus on kvaliteedikava arendamise tegevuskava haldamise ja projektijuhtimise kulu, mille puhul kasutatakse ühtset määra, mis on kindlaks määratud vastavalt § 6 lõikele 5.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, 24. juuni 2021, millega kehtestatakse ühissätteid Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid

Määruse § 6¹ lõikes 2 nimetatud infopäeva, konverentsi ja täienduskoolituse korraldamisega seotud abikõlblikud kulud on järgmised:

1. Ruumide üüri/rendikulu – kulud, mis on seotud ürituse toimumiseks vajalike ruumide üürimise või rentimisega. Kulude suurus sõltub osalejate arvust, et tagada piisav ruum kõigile osalejatele.
2. Esitlustehnika üüri/rendikulu – kulud esitlustehnika rentimiseks või üürimiseks, näiteks projektorite, ekraanide, mikrofonide ja muude vajalike seadmete kasutamiseks ürituse läbiviimiseks.
3. Koolitusmaterjali kulu – kulud, mis on seotud jaotusmaterjalide (nt brošüürid, õppematerjalid) valmistamise, koostamise ja osalejatele jagamisega ürituse ajal.
4. Lektorite ja korraldaja sõidukulud – kulud, mis on seotud lektorite ja korraldajate sõiduga ürituse toimumispaika, juhul, kui nende kohalolek on vajalik.
5. Lektoritasu – kulud, mis on seotud lektoritele makstava tasuga nende esinemise eest.
6. Tõlkekulud – kulud, mis on seotud tõlketeenuste kasutamise üritusel, sealhulgas tõlkide töö eest makstav tasu või tõlketeenuste hind.
7. Korraldaja ja lektorite majutuskulud – kulud, mis on seotud korraldaja ja lektorite majutamisega. Siia kuuluvad hotellimajutuse või muu majutuse kulud.
8. Toitlustamise kulu – kulud, mis on seotud osalejatele kohvipauside ja toidukordade pakkumisega ürituse kestel.
9. Kulud, mis on seotud autoriõiguste tasu maksmisega, kui üritusel kasutatakse autoriõigusega kaitstud materjale.

Määruse § 6¹ lõikega 3 sätestatakse, et osaliselt või täielikult veebikeskkonnas toimuva infopäeva, konverentsi või täienduskoolituse puhul on lisaks lõikes 2 nimetatud kuludele abikõlblikud ka vastava veebikeskkonna soetamise või kasutamise litsentsikulu. Kui üritus toimub osaliselt veebis ja osaliselt kohapeal, siis võib vastavalt lõikele 2 arvestada ka selliseid kulusid nagu näiteks ruumide rent, mis on abikõlblik kulu. Küll aga ei ole täielikult veebikeskkonnas toimuva ürituse puhul põhjendatud ruumi üüri- või rendikulu ega toitlustamisega seotud kulud.

Määruse § 6¹ lõikes 4 sätestatakse, et õppereiside korraldamiseks on abikõlblikud järgmised kulud:

1. Osalejate ja korraldaja sõidukulud – kulud, mis on seotud osalejate ja korraldaja ühe esindaja osalemisega õppereisil kogu selle toimumise ajal, sealhulgas busside, rongide, lendude ja muu transpordi näiteks taksosõidu, kasutamise.
2. Majutuskulud – kulud, mis on seotud osalejate ja korraldaja majutamisega õppereisi kestel, sealhulgas hotellide või muude majutusasutuste kasutamise.
3. Tõlkimise kulud – kulud, mis on seotud tõlketeenuste kasutamise õppereisi ajal, et tagada sujuv suhtlus osalejate ja kohalike esindajate vahel.
4. Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide külastustasud – kulud, mis on seotud külastatavates ettevõtetes, asutustes või organisatsioonides osalemise tasudega, mis võivad sisaldada sissepääsu tasusid, ekskursioonide või tutvustuste maksumusi.
5. Näituste ja messide piletitasud – kulud, mis on seotud õppereisi ajal külastatavatel näitustel või messidel osalemise tasudega.
6. Lektoritasud – kulud, mis on seotud lektorite tasustamisega, kes jagavad oma teadmisi või viivad läbi seminare, koolitusi või tutvustusi õppereisi raames.

Määruse § 6¹ lõikes 5 sätestatakse õpiringide korraldamiseks järgmised abikõlblikud kulud:

1. Juhendaja tasu – kulud, mis on seotud juhendaja tasustamisega õpiringi läbiviimise eest.
2. Õpiruumi rent/üür – kulud, mis on seotud õpiruumi rentimise või üürimisega, et tagada sobiv keskkond õpiringi läbiviimiseks.
3. Koolitusmaterjalide maksumus – kulud, mis on seotud õpiringi jaoks vajalike materjalide, nagu näiteks töölehtede või muud õppematerjalide valmistamise, koostamise ja hankimisega.

Määruse § 6¹ lõikes 6 sätestatakse, et ettevõtjate juhendamiseks on abikõlblikud järgmised kulud:

1. Juhendaja tasu – kulud, mis on seotud juhendaja tasustamisega ettevõtjate juhendamise eest, sealhulgas juhendamise või nõustamise tasud.
2. Ettevõtjate juhendamise ruumi rent/üür – vajadusel kulud, mis on seotud sobiva ruumi rentimise või üürimisega, kus toimub ettevõtjate juhendamine, tagamaks, et keskkond on sobilik ja mugav tegevuse läbiviimiseks.
3. Koolitusmaterjalide maksumus – kulud, mis on seotud kirjalike materjalide, nagu jaotusmaterjalide, brošüüride või muu õpetliku sisu valmistamise, koostamise ja jagamisega osalejatele juhendamise ajal.
4. Juhendaja sõidukulu. Juhendaja sõidukulude puhul on abikõlblik ka isikliku auto kasutamise kulu tingimusel, et auto kasutamise üle peetakse arvestust. Isikliku autonä kasitatakse juhendaja kasutuses olevat autot.

Määruse § 6¹ lõikes 7 sätestatakse, et sõidukulude puhul on abikõlblik ka auto kasutamise kulu tingimusel, et auto kasutamise üle peetakse arvestust. Lõike eesmärk on võimaldada abikõlblike sõidukulude hulka lugeda auto kasutamise kulud kõigi asjakohaste sõitude puhul, eeldusel et auto kasutamise kohta peetakse korrektset arvestust. See aitab katta vajalikke liikumiskulusid, kui muud transpordivahendid ei ole otstarbekad või kättesaadavad.

Määruse § 6¹ lõike 8 kohaselt peab toetuse saaja näitama, et tegemist on Euroopa Põllumajanduse Tagatise fondi toetuse abil elluviidava tegevusega, kasutades selleks ettenähtud sümboleid ja teavitustegevusi. Sümbolite kasutamine ja teavitamine on reguleeritud Euroopa Komisjoni rakendusmääruse (EL) 2022/129 II lisas. See tähendab, et toetuse saaja peab lisama kõikidele toodetud materjalidele vajalikud sümbrid ning tähistama toetuse raames elluviidavate sündmuste tegevuskohad nõuetekohase märgistusega.

Määruse § 6¹ lõikes 9 sätestatakse kulud, mis ei ole abikõlblikud:

1. Käibemaks, kui see on käibemaksuseaduse alusel tagasi saadav – toetuse raames ei ole käibemaks abikõlblik, välja arvatud juhul, kui see ei ole käibemaksuseaduse alusel tagasi saadav. See tähendab, et käibemaks on abikõlblik üksnes siis, kui toetuse saajal ei ole võimalust seda riigilt tagasi saada. Käibemaks ei ole abikõlblik ka juhul, kui toetuse saaja ei ole käibemaksukohustuslane, kuid omab kõiki võimalusi käibemaksukohustuslaseks registreerimiseks ja riigilt käibemaksu tagasisaamiseks. Käibemaksu abikõlblikkuse kontrollimisel tuleb lisaks käibemaksukohustuslasena registreerimisele võtta arvesse ka teisi käibemaksu tagastamist reguleerivaid käibemaksuseaduse sätteid.
2. Sularahamakse, lepingu sõlmimise või kindlustamisega seotud kulu, intress, tagatismakse ja finantsteenustega seotud muu kulu – kulud, mis on seotud sularahamaksete, lepingute

sõlmimisega, kindlustusega, intresside, tagatismaksete või muu finantsteenuste kasutamisega, kuna need ei ole otseselt seotud toetatava tegevuse elluviimisega.

3. Riigilõiv, trahv, finantskaristus ja vaide ning kohtumenetluse korral menetluskulud – kulud, mis on seotud riigilõivude, trahvide, finantskaristuste, vaide või kohtumenetlusega seotud kuludega.
4. Kulu, mille kohta on taotleja saanud toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest, või muud tagastamatut riigiabi – kulud, millele on taotleja saanud toetust riigieelarvelistest või Euroopa Liidu fondidest või muudest välisvahenditest, samuti muud tagastamatut riigiabi, kuna need on juba kaetud teiste rahastamisallikate poolt.
5. Enne taotluse esitamist tekkinud kulu – kulud, mis on tekkinud enne taotluse esitamise kuupäeva, ei ole abikõlblikud, kuna need ei ole seotud toetuse saamise perioodiga
6. Toetatava tegevuse elluviimise seisukohalt põhjendamatult põhjendatud kulu – kulud, mis ei ole otstarbekad ega põhjendatud tegevuse elluviimise seisukohalt, st need kulud, mis ei toeta toetuse eesmärkide täitmist või ei ole kooskõlas tegevuskavas kirjeldatud tegevustega.

Määruse § 6¹ lõikes 10 sätestatakse, et taotleja koostab taotluse esitamiseks prognoosi ja korraldab enne toetatava tegevuse elluviimisega alustamist ostumenetluse §-s 13¹ sätestatud viisil. Prognoosis esitatavad andmed toetatava tegevuse kogumaksumuse ja abikõlblike kulude kohta peavad olema adekvaatselt põhjendatud, piisava detailsusega kirjeldatud, vastama tegelikkusele ning olema vajaduse korral dokumentaalselt tõendatavad.

Eelnõu punktiga 7 muudetakse taotluste hindamise etapis senist miinimumnõuet, mille kohaselt oli taotluse rahastamise eeltingimuseks vaja saada vähemalt 30% maksimaalsest võimalikust hindepunktide summast. Uue korra kohaselt peab taotlus hindamiskriteeriumite alusel koguma vähemalt 50% võimalikust kogupunktide arvust, et see saaks rahastamise otsuse. Muudatuse eesmärgiks on tugevdada toetuse sihipärast ja kvaliteedipõhist rakendamist, välistades madala kvaliteediga või nõrgalt põhjendatud taotluste rahastamise. Hindamiskriteeriumid hõlmavad muuhulgas tegevuskava läbimõeldust, realistlikkust, mõju toetuse eesmärkide saavutamisele ning kooskõla tegeliku turuvajadusega. Varasema 30% künnise puhul võis toetuse saada ka taotlus, mille tegevuskava ei olnud piisavalt kvaliteetne, et efektiivselt toetuse eesmärkide saavutamist toetada.

50% lävendi kehtestamine tagab, et toetust saavad ainult need projektid, mis vastavad vajalikule tasemele ja mille elluviimine toetab otseselt meetme eesmäärke. Selline lävend toimib kvaliteedikontrollina ja suurendab nii hindamissüsteemi usaldusväärsust kui ka taotlejate motivatsiooni esitada sisult tugevamaid ja paremini põhjendatud taotlusi.

Muudatus aitab kaasa toetuse tulemuslikumale rakendamisele, tõstab esitatavate taotluste üldist kvaliteeti ning tagab toetuse tõhusama ja sihipärasema kasutamise.

Eelnõu punktiga 8 täiendatakse määrust §-ga 13¹, milles sätestatakse ostumenetlus.

Kui arendamistegevuste raames tellitava töö või teenuse või soetatava vara eeldatav käibemaksuta maksumus ületab 5000 eurot, sätestatakse toetuse saajale kohustus korraldada ostumenetlus kvaliteedikava arendamise raames tellitava töö või teenuse või soetatava vara mõistliku maksumuse väljaselgitamiseks. Selle nõude eesmärk on tagada toetuse kasutamise läbipaistvus ja otstarbekus, vältides põhjendamatult kõrge hinnaga teenuste või varade soetamist. Ostumenetluse läbiviimine võimaldab toetuse saajal võrrelda turul pakutavaid hindu ja tingimusi ning langetada kulutõhusaid otsuseid.

Kui arendamistegevuste raames tellitava töö või teenuse või soetatava vara eeldatav käibemaksuta maksumus ületab 5000 eurot, selgitab toetuse saaja kulude mõistlikkuse välja enne tegevuse elluviimisega alustamist selles paragrahvis sätestatud viisil ehk küsib toetuse saaja üksteisest sõltumatute pakkujate käest vähemalt kolm võrreldavat pakkumust.

Juhul, kui taotlejal ei ole võimalik saada kolme võrreldavat hinnapakumist, on tal põhjendatud juhtudel, näiteks kui asjaomases valdkonnas on ainult üks teenuse pakkuja, kohustus saada vähemalt üks hinnapakumust. Samas peab taotleja sellisel juhul esitama maksetaotluses sellekohase põhjenduse.

Toetuse taotleja peab hinnapakumuste küsimisel hoiduma huvide konfliktist. Huvide konflikt on olukord, kus toetuse taotleja või tema nimel tegutseva isikul, sealhulgas töötajal, juhatuse liikmel või muul pädeval esindajal, kes on kaasatud ostumenetluse ettevalmistamisse või korraldamisse või kes võib muul moel mõjutada selle ostumenetluse tulemust, on otseselt või kaudselt finantsalaseid, majanduslikke või muid isiklike huvisid, mida võib käsitleda tema erapooletust ja sõltumatust kahjustavatena. Nimetatud piirangutega püütakse vältida toetuse taotleja ja hinnapakkuja omavahelist seotusest tingitud kokkuleppe tehinguid ja sellest tulenevat ebaausat konkurentsikeskkonda.

Näiteks ei ole huvide konfliktist hoidutud olukorras, kus toetuse saaja juhatuse liige võtab hinnapakumise talle kuuluvalt äriühingult või olukorras, kus ostumenetlust läbi viiv toetuse saaja töötaja esitab hinnapäringu talle kuuluvale äriühingule või äriühingule, mille juhatuses ta on. Huvide konflikti olemasolu eeldatakse, kui hinnapakumine võetakse elukaaslaselt, abikaasalt või lähisugulaselt, neile kuuluvate äriühingutelt või äriühingutelt, kelle juhtorganiks nad on. Suurel määral aitab võimalikku huvide konflikti olukorda sisustada tulumaksu seaduse § 8 lõikes 1 sätestatud loetelu isikutest, kelle puhul tuleks üldjuhul huvide konflikti eeldada.

Erand kehtib juhul, kui pakkumine on seotud ettevõtja juhendamisega või juhendaja leidmisega. Sellisel juhul tuleb juhendajal koostada juhendamise kohta hinnakalkulatsioon koos kulude mõistlikkust selgitava põhjendusega. Lisaks tuleb tal esitada vähemalt üks dokument, milleks võib olla näiteks võrdlev hinnapakumine või varasem sarnane leping, mis tõendab kulude mõistlikkust ja sisaldavad teavet tellitava töö või teenuse maksumuse ning koguse kohta. Dokument esitatakse koos maksetaotlusega, sarnaselt teiste kulusid tõendavate dokumentidega, mitte taotluse esitamise faasis. Eesmärk on tagada kulude põhjendatus toetuse väljamaksmise etapis, säilitades samas paindlikkus juhendaja leidmisel

Erandi vajadus tuleneb asjaolust, et kvaliteedikava rakendavate tootjarühmade puhul ei ole alati võimalik leida professionaalset ja vastava pädevusega juhendajat väljaspool organisatsiooni. Paljudel juhtudel on erialane kompetents, praktilised kogemused ning vajalikud teadmised koondunud tootjarühma enda liikmete või nendega seotud isikute hulka. Seetõttu võib osutuda otstarbekaks ja sisuliselt põhjendatuks kaasata juhendajana just seesama seotud isik, kellel on olemas spetsiifilised teadmised ja oskused, mida on vaja kvaliteedikava nõuetekohaseks rakendamiseks. Sellistes olukordades võimaldab erandi tegemine tagada, et juhendamine oleks asjakohane, tõhus ja vastaks toetuse eesmärkidele, säilitades samal ajal kulude põhjendatuse ja läbipaistvuse nõuded läbi nõutava hinnakalkulatsiooni ja kuludokumentide esitamise.

Pakkumus peab sisaldama taotleja nime, pakkuja nime, pakkuja kontaktandmeid, pakkumuse väljastamise kuupäeva ning töö, teenuse või soetatava vara üksikasjalikku kirjeldust ning käibemaksuta ja käibemaksuga maksumust.

Toetuse saaja võib loobuda konkureerivate pakkumuste küsimisest või piirduda lõikes 2 sätestatust väiksema arvu pakkumustega, kui see on objektiivselt põhjendatud. See tähendab, et taotleja või toetuse saaja võib küsida alla kolme pakkumuse, kui kolme pakkumust küsida ei ole objektiivselt võimalik. Küll aga peab toetuse saaja selgitama ja põhjendama, miks oli võimatu või ebapraktiline küsida konkureerivaid pakkumusi.

Toetuse saaja ei või kolme pakkumuse nõude eiramiseks jaotada osadeks toetatava tegevuse raames tellitavat tööd või teenust, mis on vajalik sama eesmärgi saavutamiseks. Toetuse saaja võib jagada toetatava tegevuse raames tellitava töö või teenuse osadeks üksnes juhul, kui selleks on objektiivsed põhjused, näiteks kui on tegu täiesti erinevate hangitavate tööde või teenustega, mida ei ole ühekorraga võimalik läbi viia. Näiteks juhul, kui tegevuskava raames on kavandatud ühel aastal neli täienduskoolitust, kuid need on oma sisult täiesti erinevad ja eeldavad erinevaid korraldajaid ja lektoreid, siis on õigustatud selle teenuse osadeks jaotamine.

Eelnõu punktiga 9 täiendatakse §-i 14 lõikega 1¹, mille kohaselt kalendriaasta viimane maksetaotlus esitatakse hiljemalt järgneva kalendriaasta jaanuari lõpuks, kuid kalendriaasta kulutused peavad olema tasutud hiljemalt 31.detsembriks. Toetuse maksimaalne suurus kvaliteedikava kohta on kuni 100 000 eurot ühel kalendriaastal elluviidud tegevuste eest. Kalendriaasta viimane maksetaotlus esitatakse hiljemalt järgneva kalendriaasta jaanuari lõpuks.

Eelnõu punktiga 10 täiendatakse §-i 14 lõiget 2 punktidega 2¹ ja 2². Lisatud punktid on olulised täpsustamaks nõudeid maksetaotlusele.

Eelnõu punktiga 11 lisatakse §-i 14 lõige 2¹, millega sätestatakse maksetaotluse juurde esitatavad dokumendid, mis tõendavad, et toetuse saaja on tegevuse ellu viinud ja selle eest ka tasunud.

Toetuse maksmise aluseks on maksetaotluse esitamine koos nõutavate tõendavate dokumentidega, mis kinnitavad tegevuse tegelikku elluviimist ning abikõlblike kulude tegemist.

Esiteks tuleb esitada arve või arve-saateleht, mille on väljastanud teenuse, töö või vara pakkuja, kellelt toetuse saaja vastava teenuse tellis või vara soetas. See dokument tõendab, et vastav tegevus on tellitud ning kulu on tekkinud.

Teiseks tuleb esitada makset tõendav dokument, näiteks maksekorraldus, selle väljatrükk või arvelduskonto väljavõte, millelt nähtub, et arve alusel esitatud rahaline kohustus on realselt tasutud.

Kolmandaks, juhul kui rakendub hinnapakumuste küsimise kohustus, tuleb maksetaotlusele lisada vähemalt kolme hinnapakkuja pakkumuste ärakirjad vastavalt § 13¹ lõikele 2 või erandina vähemalt ühe hinnapakkuja pakkumus koos kirjaliku selgitusega, miks ei olnud võimalik saada omavahel võrreldavaid pakkumusi nagu on sätestatud § 13¹ lõikes 6.

Neljandaks on oluline, et osaliselt või täielikult veebikeskkonnas toimunud tegevuse puhul esitatakse kuvatõmmis, veebikeskkonda logimise andmed või muu asjakohane tõend, millelt nähtuvad tegevuses osalenute arv ja nimed. See nõue on vajalik, et PRIA-l oleks võimalik kontrollida, kas tegevustes osalejad vastavad § 5 lõikes 2 või 3 esitatud nõuetele.

Viendaks sätestatakse, et sõidukulusid tõendava dokumendina käsitletakse sealhulgas ühissõiduki kasutamist tõendavat sõidupiletit, kütuse eest tasumist tõendavat dokumenti ning auto sõidupäevikut. Sõidupäevik peab sisaldama autot kasutava isiku ees- ja perekonnanime, auto riikliku registreerimismärgi andmeid, läbisõidumõõdiku alg- ja lõppnäitu, sõidu kuupäeva ja eesmärki ning auto keskmist kütusekulu liitrites 100 kilomeetri kohta. Auto kasutamisel saab toetust kuni 0,50 eurot sõidetud kilomeetri kohta, olenemata sellest, kas kasutatakse isiklikku või ettevõtja autot.

Ühistranspordi kasutamise kulu, näiteks sõidupiletihinna ja muu sellega seonduvat kulu tõendab eelkõige sõidupilet.

Kuuendaks, täpsustatakse, et juhul kui toetatav tegevus ei nõua kolme hinnapakumise küsimist, tuleb taotlejal esitada tegevuse eeldatava maksumuse põhjendamiseks hinnakalkulatsioon koos kulude mõistlikkust selgitava põhjendusega ning lisada ka kulude mõistlikkust tõendav dokument (nt hinnapäring, teenusepakkuja hinnakiri vms).

Kui toetust taotletakse ettevõtjate juhendamiseks, tuleb toetuse saajal juhendamise kohta esitada koos maksetaotlusega hinnakalkulatsioon koos kulude mõistlikkust selgitava põhjendusega ning vähemalt üks kulude mõistlikkust tõendava dokument, mis sisaldab teavet tellitava töö või teenuse või soetatava vara maksumuse ja koguse kohta.

Eelnõu punktiga 12 täpsustatakse §-s 14 lõikes 5, et kui toetuse saaja soovib taotleda toetust põllumajandustootja regulaarse kvaliteedikava nõuetele vastavuse kontrollimise kulude katmiseks, siis ei ole tal koos maksetaotlusega vaja esitada lõikes 2¹ loetletud dokumente. Selle asemel esitab ta maksetaotluse koos järgmiste dokumentidega, mis kinnitavad tegevuse elluviimist: 1) nimekiri põllumajandustootjatest, kes osalevad kvaliteedikavas ja kelle nõuetele vastavuse kontrollimise eest toetust taotletakse; 2) dokumendid, mis tõendavad nõuetele vastavuse kontrollimise teostamist.

Eelnõu punktis 13 muudetakse §-i 16 lõiget 2 selliselt, et PRIA teeb toetuse saaja esitatud maksetaotluse alusel toetuse maksmise otsuse sellise aja jooksul, et toetusraha oleks võimalik kanda toetuse saaja arvelduskontole 60 tööpäeva jooksul arvates §-s 14 nimetatud nõuetekohaste dokumentide saamisest. Maksetaotluse menetlemise aega on vaja varasemalt kehtinud menetlemise ajaga võrreldes pikendada, sest lihtsustatud kulumeetodi kasutamisel ei olnud vajalik kuludokumente kontrollida.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks järgmised Euroopa Liidu õigusaktid:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 1–186);
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 187–261);
- 3) Euroopa Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2022/129, 21. detsember 2021, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 kohaseid õliseemnete,

puuvilla ja veinivalmistamise kõrvalsaadustega seotud sekkumisviise ning liidu toetuse ja ÜPP strateegiakavadega seotud teavitamis-, avalikustamis- ja nähtavusnõudeid käsitlevad normid (ELT L 20, 31.01.2022, lk 197–205);

4) Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2022/126, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2115 täiendavate nõuetega teatavatele sekkumisviisidele, mille liikmesriigid määravad kindlaks kõnealuse määruse kohastes ajavahemikuks 2023–2027 ette nähtud ÜPP strateegiakavades, ning eeskirjadega, milles käsitletakse maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise (HPK) 1. standardi kohast suhtarvu (ELT L 20, 31.01.2022, lk 52–94);

5) Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2022/1475, milles sätestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 üksikasjalikud rakenduseeskirjad ÜPP strateegiakavade hindamise ning seireks ja hindamiseks teabe esitamise kohta (ELT L 232, 07.09.2022, lk 8–36).

Nimetatud EL-i õigusaktid on kättesaadavad Euroopa Liidu Teataja veebilehel <https://eur-lex.europa.eu>.

4. Määruse mõjud

Muudatustega lahendatakse määruse rakendamisel ilmnenu kitsaskohti. Eelnõuga muudetakse § 3 lõike 1 punktides 1-6 nimetatud toetatavate tegevuste puhul toetuse andmise vormi, kuna toetuse rakendamise käigus on ilmnenu, et lihtsustatud kulumeetodi alusel rakendatavate ühikuhindade väljatöötamisel aluseks võetud kontrollandmed vajavad täiendavat analüüsimist. Kuna tegevus on ajamahukas, siis minnakse selleks, et meetme rakendamine saaks võimalikult kiiresti jätkuda, osaliselt üle toetuse saajal tegelikult tekkinud rahastamiskõlblike kulude hüvitamisele. Lihtsustatud kulumeetodite rakendamist jätkatakse kvaliteedikava arendamise tegevuskava haldamise ja projektijuhtimisega seotud kulude hüvitamisel, mille puhul kasutatakse ühtse määra rakendamist, ning põllumajandustootjast kvaliteedikavas osaleja regulaarse kvaliteedikava nõuetele vastavuse kontrolli tegemise kulude puhul rakendatakse endiselt ühikuhinda. Täiendavalt tõstetakse taotluste hindamisel vajalike hindepunktide summa miinimumnõuet. Edaspidi peab taotlus hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele vastamiseks saama vähemalt 50% maksimaalsetest hindepunktide summadest. Sellega tagatakse, et heakskiidu saavad vaid sellised taotlused, mis on piisava kvaliteediga, et tagada toetuse eesmärkide saavutamine. Muudatused on tehtud selleks, et tagada toetusraha sihipärane ja läbipaistev kasutamine ning tootjarühmade poolt rakendatavate tegevuskavade kooskõla toetuse eesmärgiga.

Ülejäänud muudatused on tehnilist ja täpsustavat laadi, millega ei kaasne muudatusi administratiiv- ja halduskoormuses.

Määruse muudatustel ei ole otsest ja olulist sotsiaalset, sealhulgas demograafilist mõju.

Määruse muudatustega ei kaasne mõju riigi julgeolekule ning välissuhetele, elu- ja looduskeskkonnale ega regionaalarengule.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulusid riigieelarvelistest vahenditest ega otsest mõju PRIA majandamiskuludele.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati arvamuse andmiseks eelnõude infosüsteemi EIS kaudu koostöölastamiseks Rahandusministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile. Mõlemad ministeeriumid koostöölastasid eelnõu vaikimisi.

Eelnõu esitati arvamuse andmiseks PRIA-le ja riiklikult tunnustatud kvaliteedikavasid „Rohumaaveise liha tootmine“ ja „Biosfääri programmiala rohumaa- ja -lammas“ rakendavatele tootjarühmadele. Tootjarühmadelt eelnõu kohta ettepanekuid ei laekunud.

Eelnõu kohta andis arvamuse Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda, kelle poolt tehtud tagasiside põhjal on ettepanekutega osaliselt arvestatud. Täpsem teave on esitatud seletuskirja lisas.

(allkirjastatud digitaalselt)

Marko Gorban

Kantsler